

Nota van zienswijzen

Het ontwerp inpassingsplan Gasolieopslag Twente heeft van 14 juni 2013 tot en met 25 juli 2013 ter visie gelegen. In de diverse lokale media en in de Staatscourant is kennis gegeven van de terinzagelegging. Binnen de termijn van terinzagelegging zijn vijf zienswijzen binnengekomen.

In de navolgende tabel zijn de zienswijzen samengevat en voorzien van een reactie van de Ministers van Economische Zaken en van Infrastructuur en Milieu. In de laatste kolom van de tabel is aangegeven in hoeverre de reactie aanleiding geeft tot aanpassing van het inpassingsplan.

| Zienswijze | Samenvatting van de reactie | Reactie van de Ministers | Planaanpassing |
|-------------------|---|---|---|
| 0001 | De indiener vraagt zich af of de zoutcavernes voor alternatieve gebruiksmogelijkheden ingezet kunnen worden met name in de recreatieve sfeer. | <p>Van de ruim 200 ondergrondse ruimtes zullen slechts vijf cavernes voor gasolieopslag worden gebruikt. De resterende cavernes (nog altijd meer dan 200) blijven potentieel geschikt voor andere toepassingen.</p> <p>De aanleg van een grottenstelsel ten behoeve van toerisme of van schuilkelders zoals voorgesteld wordt, is echter niet realistisch. De omstandigheden op ruim 400 m diepte maken de zoutcavernes ongeschikt voor menselijk verblijf.</p> | Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan. |
| 0002 | Volgens de indiener is in de jaren '80 besloten dat olieopslag alleen in het Botlek-gebied mag plaatsvinden. | <p>Het is niet juist dat olieopslag uitsluitend in het Botlek-gebied mag plaatsvinden. Op een groot aantal locaties binnen het Nederlandse territorium vindt olieopslag plaats. Deze opslag is in alle gevallen vergund onder de in Nederland vigerende wetgeving.</p> <p>Door meerdere locaties in te zetten voor de gasolieopslag neemt de kwetsbaarheid voor wat betreft de strategische voorraadvorming af. In dat kader is Nederland gebonden aan internationale afspraken die ons land ertoe verplichten een zekere continue voorraad aardolieproducten beschikbaar te hebben. Dit project draagt bij aan die verplichting, waarbij de ondergrondse opslagwijze op zichzelf duurzamer en veiliger is dan de traditionele bovengrondse opslag.</p> | Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan. |

| | | | |
|--|--|---|--|
| | <p>De gasolieopslag in ondergrondse cavernes wordt als ongewenst ervaren in verband met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mogelijke watervervuiling zoals bij de winning van schaliegas; • een verhoogd risico van aardbevingen. | <p><i>Watervervuiling</i> In het inpassingsplan en het daarbij behorende milieueffectrapport (MER) wordt uitvoerig ingegaan op de bescherming van het grondwater, met name in Bijlage 5 van het MER (MER Gasolieopslag: bodem, grondwater & ondergrond; Achtergronddocument bodem, grondwater en ondergrond bij het MER en omgevingsvergunning). Om het beperkte risico van de verontreiniging van grondwater te minimaliseren, worden diverse maatregelen genomen, bovenop de reeds van nature aanwezige barrières (zoals de alzijdige insluiting in ondoorlatend zout en de dikke kleilaag boven het zout). De te treffen maatregelen zijn zowel gericht op het tegengaan van lekkage vanuit de opslagcavernes (bijvoorbeeld het testen van de vloeistofdichtheid van de boorgaten), als op de bescherming van het grondwater tegen olie lekkage tijdens het overpompen van de olie van en naar de cavernes (onder andere de vloeistofdichte laad- en losplaats).</p> <p>Deze barrières en maatregelen zijn beoordeeld als voldoende en doeltreffend, zowel door het Staatstoezicht op de Mijnen, de toezichthouder op het opslaan van delfstoffen, als door de Commissie m.e.r.</p> <p><i>Aardbeving</i> Het inpassingsplan maakt de opslag van gasolie mogelijk in bestaande cavernes, die ontstaan zijn na zoutwinning. In feite wordt de daarin thans aanwezige pekkel tijdelijk vervangen door een andere vloeistof, namelijk gasolie. Gelijktijdig met de uitname van de gasolie wordt er weer pekkel toegevoerd, waardoor de holte altijd gevuld is met een vloeistof. Olieopslag heeft hierdoor geen effect</p> | <p>Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.</p> |
|--|--|---|--|

| | | | |
|--|---|--|---|
| | | op de stabiliteitssituatie. De effecten van olieopslag zijn onvergelijkbaar met de winning van aardgas, waar uit een poreuze, zich kilometers uitstreckende gesteentelaag gas (dat onder druk staat) wordt weggehaald, zonder dat er iets voor in de plaats komt. Hierdoor verandert de stabiliteitssituatie wel. | |
| | De indiener van de zienswijze heeft vragen met betrekking tot de legitimatie van het gemeentebestuur. | Voor dit inpassingsplan is de Minister van Economische Zaken samen met de Minister van Infrastructuur en Milieu het bevoegd gezag. Het inpassingsplan treedt in de plaats van het gemeentelijke bestemmingsplan. | Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan. |
| | Volgens de indiener zijn de cavernes, die ontstaan zijn voor 1980, instabiel. De cavernes van na die tijd zijn, als gevolg van andere exploitatietechnieken, wel stabiel. Volgens de indiener van de zienswijze betreft het inpassingsplan cavernes uit de risicocategorie en is er kans op instortingsgevaar. Voorgesteld wordt nader onderzoek te verrichten naar de risico's van het instorten en/of de cavernes te verstevigen. | <p>De vijf geselecteerde cavernes zijn alle na 1990 in ontwikkeling genomen, terwijl alle potentieel instabiele cavernes van voor 1980 stammen. Bovendien bevinden de vijf geselecteerde cavernes zich nog geheel in de onderste zoutlaag (Zout A), zodat zich boven de cavernes nog tientallen meters zout van jongere zoutlagen bevindt. De cavernes zijn ook veel minder hoog dan nabijgelegen cavernes die niet voor olieopslag gebruikt gaan worden, omdat zoutwinning eerder beëindigd is. Hierdoor bevindt het dak van de geselecteerde cavernes zich nog tientallen meters onder de zogenaamde 'inherent veilige diepte', de diepte tot waar cavernes volgens de huidige, zeer veilige ontwikkelstrategie maximaal ontwikkeld mogen worden. Zie ook paragraaf 4.2 van de toelichting.</p> <p>In het Voornemen gasolieopslag in zoutcavernes in Twente uit juni 2010 en tevens in Bijlage 10 bij het Milieueffectrapport, is aangegeven dat bij de selectie van de opslagcavernes met diverse technische, uitsluitende criteria rekening is gehouden. Het feit dat de cavernes niet 'potentieel instabiel' mochten zijn was van die criteria een van de belangrijkste.</p> <p>De geselecteerde cavernes zijn dus stabiel, zoals</p> | Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan. |

| | | | |
|------|---|---|--|
| | | ook geconcludeerd wordt door de Commissie-m.e.r. in haar oordeel over het milieueffectrapport. Nader onderzoek is niet nodig. | |
| | Er wordt een verband gelegd tussen een biomassa-verbrandingsinstallatie, de aanleg van het bedrijventerrein en een aardgasverbrandingsinstallatie. | Uitgangspunt voor dit inpassingsplan is het bestaande bedrijventerrein, waarbij de wijziging ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan zich beperkt tot het gebruiken van de gronden voor het inbrengen en opslaan van gasolie. | Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan. |
| | De indiener behandelt de eigendomssituatie van de gronden en de ondergrond. | De betrokken gronden zijn in eigendom van de gemeente Enschede. AkzoNobel heeft het recht van opstal op deze gronden. Op grond daarvan heeft AkzoNobel het zakelijke recht om in, op of boven deze gemeentegrond gebouwen of werken in eigendom te hebben of uit te voeren. Deze gebouwen/werken kunnen bestaan uit boring(en) met bijbehoren en/of leiding(en) met bijbehoren. Uit artikel 3, eerste lid van de Mijnbouwet volgt dat delfstoffen eigendom van de staat zijn. | Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan. |
| 0003 | De gasolieopslag is geprojecteerd in de directe nabijheid van een hogedruk aardgastransportleiding van de Gasunie. Het is onduidelijk in hoeverre er werkzaamheden binnen de belemmeringsstrook van deze leiding zijn voorzien. Indien dat het geval is, dient vooraf technisch overleg met de tracébeheerder plaats te vinden. | De initiatiefnemer is zich bewust van de ligging van deze hogedruk gasleiding; de gasleiding is destijds in goed overleg met AkzoNobel door Gasunie aangelegd binnen het gebied waarop AkzoNobel het zakelijk recht bezit en zelf reeds leidingen had liggen. De gasleiding ligt nabij caverne 372, de meest zuidoostelijke van de vijf beoogde opslagcavernes. Afhankelijk van de exacte inrichting van de gronden en de te gebruiken boorgaten als olieput, wordt boven de aardgasleiding mogelijk de laad- en losplaats of de toegang daartoe aangelegd. Het project gaat niet gepaard met potentieel gevaarzettende activiteiten voor de aardgasleiding. Niettemin is de ligging van de leiding voldoende aanleiding voor het opnemen van een specifiek planologisch beschermingsregime in de vorm van een dubbelbestemming Leiding – Aardgas, met | Conform het geldende bestemmingsplan zal ten behoeve van de bescherming van de aardgasleiding een dubbelstemming Leiding - Aardgas met vergunningstelsel worden opgenomen. |

| | | | |
|------|---|---|--|
| | | <p>bijbehorend vergunningenstelsel voor werkzaamheden of activiteiten die een bedreiging opleveren voor de gasleiding.</p> <p>Overigens volgt uit artikel 3.35, lid 7 van de Wro dat voor zover een omgevingsvergunning voor een aanlegactiviteit is vereist deze eis niet geldt voor de uitvoering van werken of werkzaamheden ter uitvoering van een inpassingsplan in het gebied dat in dat plan is begrepen.</p> | |
| 0004 | <p>Er bestaat een risico dat het grondwater wordt vervuild. Ter plaatse van de caveerne vindt transport van het grondwater plaats. Eerder is in Hengelo een zoutcaverne ingestort. Destijds is aangegeven dat dit een tunnelinstorting was en dat een dergelijke instorting uitsluitend bij oude cavernes kan plaatsvinden. Aangezien instorting niet is uit te sluiten, vormt dit een bedreiging voor de kwaliteit van het grondwater. Dit aspect wordt gemist in het PlanMER en het inpassingsplan.</p> | <p>Zoals aangegeven in het Voornemen gasolieopslag in zoutcavernes in Twente uit juni 2010 en tevens in Bijlage 10 bij het Milieueffectrapport, is bij de selectie van de opslagcavernes met diverse technische, uitsluitende criteria rekening gehouden. Het feit dat de cavernes niet 'potentieel instabiel' mochten zijn, was een van de belangrijkste criteria. De vijf geselecteerde cavernes zijn alle na 1990 in ontwikkeling genomen, terwijl alle potentieel instabiele cavernes van voor 1980 stammen. Bovendien bevinden de vijf geselecteerde cavernes zich nog geheel in de onderste zoutlaag (Zout A), zodat zich boven alle cavernes nog tientallen meters zout van jongere zoutlagen bevindt. De cavernes zijn ook veel minder hoog dan nabijgelegen cavernes die niet voor olieopslag gebruikt gaan worden, omdat de zoutwinning uit deze cavernes eerder is beëindigd dan oorspronkelijk beoogd. Het dak van de geselecteerde cavernes bevindt zich hierdoor nog tientallen meters onder de zogenaamde 'inherent veilige diepte', het niveau tot waar het dak van een caverne volgens de huidige, veilige ontwikkelstrategie maximaal ontwikkeld mag worden. De geselecteerde cavernes zijn dan ook stabiel, zoals ook geconcludeerd wordt door de Commissie m.e.r. in haar oordeel over het milieueffectrapport.</p> | <p>Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.</p> |

| | | | |
|--|--|---|--|
| | | <p>Het dikke zoutdak, de geringe cavernehoogte en de geomechanische situatie tijdens opslag, minimaliseren de risico's van instorting van de opslagcavernes tot een aanvaardbaar laag niveau. De opslag van gasolie in zoutcavernes heeft geen relatie met het project Pilot Stabilisatie Cavernes Twente.</p> <p>In het inpassingsplan en het daarbij behorende MER wordt uitgebreid ingegaan op de bescherming van het grondwater, met name in Bijlage 5 van het MER (MER Gasolieopslag: bodem, grondwater & ondergrond; Achtergronddocument bodem, grondwater en ondergrond bij het MER en omgevingsvergunning). Om het beperkte risico van de verontreiniging van grondwater te minimaliseren, worden diverse maatregelen genomen, bovenop de reeds van nature aanwezige barrières (zoals de alzijdige insluiting in ondoorlatend zout en de dikke kleilaag boven het zout). De te treffen maatregelen zijn zowel gericht op het tegengaan van lekkage vanuit de opslagcavernes (bijvoorbeeld het testen van de vloeistofdichtheid van de boorgaten), als op de bescherming van het grondwater tegen olie lekkage tijdens het overpompen van de olie van en naar de cavernes (onder andere de vloeistofdichte laad- en losplaats).</p> <p>Deze barrières en maatregelen zijn beoordeeld als voldoende en doeltreffend, zowel door het Staatstoezicht op de Mijnen, de toezichthouder op het opslaan van delfstoffen, als door de Commissie m.e.r.</p> | |
|--|--|---|--|

| | | | |
|--|---|---|--|
| | <p>De indiener vindt geen beschrijving over toevoegingen aan de gasolie. De indiener acht een risicoanalyse nodig.</p> | <p>Verhandelbare gasolie moet voldoen aan specifieke producteisen. Dit brengt met zich mee dat bepaalde productbeschermende stoffen aan de gasolie moeten worden toegevoegd.</p> <p>Bekend is dat bepaalde additieven het risico van 'uitzakking' hebben waardoor ze hun nuttige effect voor de gasolie verliezen. Additieven, die wel (kunnen) worden toegepast, worden slechts ter grootte van enkele PPMs (parts per million) toegevoegd, oftewel ongeveer 1 druppel additief per liter. Deze stoffen zijn ter bevordering van 'lubriciteit' (smering), 'oxidatie stabiliteit' en 'conductiviteit'. Aan huisbrandolie, die eventueel kan worden opgeslagen, worden enkel additieven ter bevordering van de oxidatiestabiliteit toegevoegd.</p> <p>Deze stoffen brengen geen risico's met zich mee als ze ondergronds opgeslagen worden en voor de opslaglocatie.</p> | <p>Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.</p> |
| | <p>Verzocht wordt om nadere deskundigen te raadplegen ten aanzien van een monitorsysteem om eventuele vervormingen van het cavernedak tijdig te kunnen vaststellen.</p> | <p>Aangegeven is dat de cavernes die nu gebruikt gaan worden uiterst stabiel zijn. AkzoNobel heeft in het kader van de aanvraag voor instemming met het Opslagplan (Mijnbouwwet- en regelgeving) uiteengezet dat de volgende kansen uiterst gering zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bodemtrillingen als gevolg van de Gasolieopslag; - natuurlijke bevingen in of nabij Twente; - in Twente waarneembare bevingen als gevolg van gaswinningsactiviteiten elders in Nederland. <p>De adviseurs van de Minister van Economische Zaken inzake mijnbouwactiviteiten (TNO en het</p> | <p>Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.</p> |

| | | | |
|--|--|--|--|
| | | <p>Staatstoezicht op de Mijnen) onderschrijven deze analyse en bevestigen dat het uiterst onwaarschijnlijk is dat door de opslag in de vijf cavernes bodemtrillingen zullen ontstaan. De Technische commissie bodembeweging stemt hiermee in.</p> <p>In het opslagplan is voorgeschreven dat AkzoNobel voor 1 januari 2014 een monitoringsplan zal indienen bij de Minister van Economische Zaken. In dit plan wordt vastgelegd dat AkzoNobel jaarlijks een monitoringsrapportage bij de Minister van Economische Zaken zal indienen. Onderdelen van deze monitoring zullen onder andere zijn het regelmatig meten van de caverneomvang en – geometrie middels sonar en reguliere waterpassingsmetingen aan de oppervlakte om bodemdaling (hoewel uiterst onwaarschijnlijk) vroegtijdig waar te nemen. Gezien de grote stabiliteit en de uiterst geringe kans op bodemtrillingen door of met invloed op de gasolieopslagcavernes, worden andere monitoringsmaatregelen gericht op de cavernestabiliteit niet noodzakelijk geacht.</p> <p>Mocht in de toekomst blijken dat het risico van optredende bodemtrillingen groter is dan verwacht, dan kan de Minister van Economische Zaken in gevallen waarin ernstige aantasting van het belang van het beperken van schade ten gevolge van bodembeweging van de aardbodem ontstaat of dreigt te ontstaan op grond van artikel 50, in samenhang met artikel 49, tweede lid, onder d, van de Mijnbouwwet, maatregelen voorschrijven ten aanzien van de gasolieopslag.</p> | |
|--|--|--|--|

| | | | |
|------|---|---|---|
| | | Op het gebied van grondwatermonitoring wordt voorafgaand aan de olieopslag een zogenaamd 'nulonderzoek bodem en grondwater' uitgevoerd. De in dit kader te plaatsen grondwaterpeilbuizen (minimaal één benedenstrooms per olieboorgat) zullen tevens gebruikt worden voor periodieke controle op grondwaterverontreinigingen. | |
| | Overigens merkt die indiener van de zienswijze op dat het aanhouden van een buffervoorraad noodzakelijk is en dat een caverne waarschijnlijk het minst risicovol is. | Deze opmerking wordt voor kennisgeving aangenomen. | Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan. |
| 0005 | De indiener kan zich in grote lijnen vinden in het inpassingsplan. De indiener wijst er nog wel op dat er ontwikkelingen binnen de Enschedese Haven en het Twentekanal plaatsvinden. Deze aanpassingen leiden ertoe dat de haven van Enschede ook geschikt is voor het overslaan van de gasolie. De indiener vraagt de Ministers de keuze voor de haven Hengelo en het vervoersalternatief te heroverwegen. | Om te komen tot het vervoersalternatief is een afweging gemaakt op verschillende aspecten. Het MER geeft voor de milieutechnische aspecten voldoende onderbouwing. Vanuit financieel-economische overwegingen is deze keuze goed te verdedigen, gezien de geplande omvang van de opslag. Ook vanuit oogpunt van overlast en veiligheid zijn geen onoverkomelijke knelpunten te verwachten. Met betrekking tot het voorstel om toch een opslag in de haven van Enschede te realiseren, verwijzen wij naar hoofdstuk 4.2 in het MER, waarin trechtering van realistische transportalternatieven wordt beschreven. Er zijn verbeteringen in de Enschedese haven en Twentekanal, echter de voornaamste redenen om de bouw van een nieuw depot als optie te laten vervallen (en zoals benoemd op pagina 83 van het MER) blijven van toepassing. Tijdsduur en investeringsbehoefte maken het reeds een niet rendabele oplossing, maar ook vanuit duurzaamheidsperspectief is het onlogisch een nieuw depot te bouwen, terwijl er reeds bestaande depots in de regio zijn. Vanwege dit laatste feit, zou het nieuw te bouwen depot (vallend onder de zeer strenge BRZO wetgeving) | Deze zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan. |

| | | | |
|--|--|---|--|
| | | <p>veruit het grootste gedeelte van de tijd ongebruikt blijven en enkel gebruikt worden bij het vullen of legen van de cavernes.</p> <p>Zoals eerder aangegeven, zal bij een eventuele uitbreiding de keuze heroverwogen moeten worden, waarbij alle genoemde elementen opnieuw onderzocht moeten worden voor de dan geldende capaciteit en vervoersbeweging.</p> | |
|--|--|---|--|

Ambtshalve wijzigingen

In het kader van de ter inzagelegging van het ontwerp inpassingsplan is gebleken dat op een aantal punten aanpassing van het inpassingsplan gewenst is. Deze ambtshalve aanpassingen zijn hierna beschreven. De betreffende punten zijn in het gewijzigde inpassingsplan verwerkt.

Toelichting

- Paragraaf 4.6 Ecologie is aangevuld met de uitkomsten van de passende beoordeling die naar aanleiding van het conceptadvies van de Commissie voor de m.e.r. heeft plaatsgevonden.
- Paragraaf 4.7 Geluid is aangepast.
- Hoofdstuk 6 is aangevuld naar aanleiding van de reactie van de Commissie voor de m.e.r.
- Op meerdere plekken in de toelichting zijn tekstuele aanpassingen doorgevoerd.

Regels

In artikel 3 zijn de regels ten behoeve van gebouwen als volgt aangepast:

3.2 *Bouwregels*

- a. Voor het bouwen van gebouwen op of in de in lid 3.1 bedoelde gronden gelden de volgende regels:
 1. de bouwhoogte mag niet meer dan 4 m bedragen;
 2. de totale inhoud van gebouwen per bestemmingsvlak mag niet meer dan 120 m³ bedragen waarvan niet meer dan 50 m³ bovengronds gerealiseerd mag worden.
- b. Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde gelden de volgende regels:
 1. de bouwhoogte van terreinafscheidingen mag niet meer dan 2,5 m bedragen;
 2. de bouwhoogte van koelinstallaties mag niet meer dan 3 m bedragen;
 3. de bouwhoogte van bovengrondse leidingen mag niet meer dan 5 m bedragen;
 4. de bouwhoogte van andere bouwwerken, geen gebouwen zijnde mag niet meer dan 3 m bedragen.

Vervoersplan

In het vervoersplan is een tekstuele aanpassing doorgevoerd.